

LIBRIS

We know
books

AUREL SASU

**DICȚIONARUL
LIMBII ROMÂNE DE LEMN**

PARALELA 45

A

ABATE Partidul nostru nu s-a abătut niciodată de la linia fundamentală a dezvoltării societății socialiste (János Fazekas, în vol. *Congresul IX P.C.R.*..., p. 240);

abatere De o deosebită gravitate și generatoare de serioase rătăcirii sunt abaterile conducătorilor iugoslavi de la învățătura marxist-leninistă în chestiunea clasei care conduce lupta pentru socialism (Silviu Brucan, *Câteva aspecte ale alianței proletariatului din țara noastră cu țărăni-mea muncitoare*, în *Contemporanul*, nr. 96, 1948, p. 1; 10). În decursul întregii istorii a partidului s-a dovedit că orice abatere de la linia partidului poartă în sine pericole pentru însăși ființa partidului și că lupta pentru puritatea rândurilor sale, pentru unitatea sa de monolit este o îndatorire supremă a tuturor membrilor partidului (Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 127).

Această stagnare a fost cauzată și de faptul că unii activiști și organe de partid, în loc să ia măsuri pentru a evita abaterile de la principiul respectării liberului consimțământ, săvârșite în 1950, au slăbit munca pentru crearea de gospodării colective și întovărășiri (Vladimir Gheorghiu, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 630). Organizația U.T.C., militând pentru promovarea principiilor de dreptate și echitate socială, pentru un comportament civilizată în societate, nu poate admite, prin însăși natura sa revoluționa-

ră, nici fuga de muncă și atitudinea necivilizată, nici trecerea cu vederea a unor asemenea abateri de la normele eticii socialiste (Ion Iliescu, în vol. *Congresul IX U.T.C.*..., p. 73). Vom acționa cu hotărâre pentru traducerea în viață a orientărilor date de secretarul general al partidului cu privire la reeducarea prin muncă a celor care au săvârșit abateri (Pantelimon Vulcănescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977.*..., p. 166). Se menține încă ridicat numărul membrilor de partid care comit abateri incompatibile cu calitatea de comuniști, încalcă hotărârile de partid și de stat, legile țării (Emil Bobu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1988.*..., p. 177). • (în construcții) **fără abatere** Literatura noastră din ultimii ani s-a dezvoltat în climatul spiritual nou pe care l-a instaurat Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. Linia politicii culturale, elaborate cu acest prilej și urmărită fără abatere, a dus, cum se știe, la înlăturarea unor piedici care stânjeniseră simțitor, o bună bucată de vreme, creația (* * *, *În întâmpinarea Conferinței Naționale a Scriitorilor*, în *România literară*, nr. 13, 1972, p. 4).

ABNEGATIE În acest vast proces, nu puțini sunt aceia care au dovedit nu numai multă competență, dar și o înțelegere creatoare a muncii lor, pasiune, abnegație, devotament, un profund simț

patriotic (* * *, *Distincții de merit*, în *Contemporanul*, nr. 46, 1962, p. 1). Fiecare din cei trei candidați s-au evidențiat prin hărnicia, abnegația, capacitatea de a organiza munca, pentru dobândirea unor excelente rezultate în domeniul economic, social și cultural (Petru Vintilă, *Reportaj pe un buletin de vot*, în *Gazeta literară*, nr. 11, 1965, p. 1). Nici când hărnicia poporului nostru, priceperea, talentul și abnegația sa n-au dat roade atât de bogate ca în această epocă plină de înfăptuiri cu adânci semnificații (Maxim Berghianu, în vol. *Congresul X P.C.R.*..., p. 485). • (în construcții) **cu abnegație** În această mare acțiune, învățătorii au muncit cu abnegație și îndeosebi cei de pe șantierul Bicz, Borzești, Moinești etc. (Victoria Ștefan, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 327). Trăind tumultul epocilor revoluționare, în care mari creatori se dăruiau cu abnegație cauzei binelui și progresului uman, Sadoveanu se dăruiește întreg socialismului și prieteniei cu Uniunea Sovietică (I. Vitner, *Trei momente...*, în vol. *Firul...*, p. 76). Ei toarnă, luptând cu abnegație, ultimii metri cubi de beton în corpul barajului Vidraru din Cheile Argeșului, lucrare care va realiza un imens lac artificial pentru centrala hidroelectrică „Gheorghe Gheorghiu-Dej” și pentru alte folosințe (Radu Priscu, *Cu gândul la viitoarele construcții*, în *Gazeta literară*, nr. 52, 1965, p. 1); **cu abnegație și dăruire** Se dă glas dragostei fierbinți, stimei și recunoștinței profunde față de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru activitatea consacrată, cu abnegație și dăruire revoluționară, progresului general al României (*Conferința Națională a P.C.R. 1982...*, p. 7). Muncitorii, țărani, intelectualii, întregul nostru po-

por, fără deosebire de naționalitate, și-au însușit Programul partidului ca pe propriul lor program, muncesc cu abnegație și dăruire pentru înfăptuirea obiectivelor sale (Cornel Burtică, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977...*, p. 314); **cu avânt și abnegație** Oamenii muncii din satele regiunii noastre au muncit cu avânt și abnegație pentru traducerea în viață a hotărârilor Partidului și Guvernului (Ștefan Matei, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 175); **cu dăruire și abnegație** Încredințăm conducerea partidului că vom acționa cu dăruire și abnegație comunistă spre a ne aduce întreaga contribuție la înflorirea continuă a scumpei noastre patrii, România socialistă (Florentin Cârpanu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977...*, p. 102); **cu devotament și abnegație** Plenara și-a exprimat deplina convingere că militarii forțelor noastre armate, organele și organizațiile de partid din armată vor munci și în viitor cu devotament și abnegație pentru perfecționarea pregătirii de luptă și politice (*Plenara C.C. al P.C.R. 1968...*, p. 9). Activiștii de partid și de stat au depus eforturi neîntrerupte, muncind cu devotament și abnegație pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru realizarea cu succes a planului cincinal (Chivu Stoica, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 555). Pornind pe noul drum, să fim conștienți că nimic nu se poate realiza fără muncă, fără eforturi, fără consum de energie și inteligență creatoare, fără spirit revoluționar, devotament și abnegație (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R.*..., p. 37); **cu entuziasm și abnegație** Tineretul nostru luptă cu entuziasm și abnegație, împreună cu întregul popor muncitor, pentru aplicarea în viață a politicii partidului (Virgil Trofin, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 346); **cu**

pasiune și abnegație Ce avem mai valoros până acum în proza destinată copiilor, datorăm efortului unor scriitori care s-au străduit să prezinte viața în chip veridic, deducând liniile ei de forță din conflictele autentice, din confruntări ale vechiului cu noul, urmând cu pasiune și abnegație victoria acestuia din urmă (O. Pancu-Iași, *Realitate și realism în literatura pentru copii și tineret*, în *Gazeta literară*, nr. 4, 1965, p. 6); **cu toată hotărârea și abnegația** Exprimând sentimentele profunde și voința comuniștilor din județul Gorj, a tuturor oamenilor care trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri, asigur Conferința că vom munci cu toată hotărârea și abnegația pentru aplicarea neabătută în practică a hotărârilor și sarcinilor ce se vor stabili (Gheorghe Paloș, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 345); **plină de abnegație** Numai prin munca plină de abnegație a celor ce muncesc în fabrici, în laboratoare și pe ogoare, în frunte cu comuniștii, vom putea... înfăptui cu un ceas mai devreme sarcina măreață de construire a societății socialiste în Republica Populară Română (Ilie Zaharia, *Planificarea industriei în R.P.R.*, în *Contemporanul*, nr. 119, 1949, p. 3). Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, oamenii muncii din România, fără deosebire de naționalitate, au demonstrat, prin munca lor plină de abnegație, ce operă măreață poate înfăptui un popor liber și stăpân pe destinele sale (*Congresul X P.C.R.*..., p. 23). În acești 20 de ani de epocale înfăptuiri, activitatea plină de abnegație a clasei muncitoare, a țărânimii și intelectualității, potențată de concepția revoluționară și acțiunea politică dinamizatoare proprii tovarășului Nicolae Ceaușescu, a conferit noi dimensiuni timpului istoric (Manea Mănescu, în vol. *Congresul XIII*

P.C.R...., p. 335); **plină de dăruire și abnegație** Vă asigur, stimați tovarăși, pe dumneavoastră, stimate tovarăse comandant suprem, că răspunsul tuturor militaților la această permanentă grijă va consta într-o muncă plină de dăruire și abnegație pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin din documentele Conferinței (Ion Ioniță, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 352); **plină de elan și abnegație** Viața, faptele, munca plină de elan și abnegație a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor... au infirmat neîncrederea și scepticismul manifestate de unii în legătură cu posibilitățile înfăptuirii cincinalului înainte de termen (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul X U.T.C.*..., p. 10); **pline de abnegație** Toate marile succese obținute în aceste două decenii și jumătate sunt rodul muncii eroice, pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărânimii și intelectualității (*Tezele C.C. al P.C.R. 1969...*, p. 7). Victoriile acestui cincinal, ca și realizările obținute în întreaga operă de construcție a socialismului, sunt rodul eforturilor pline de abnegație ale tuturor oamenilor muncii (Ion Iliescu, în vol. *Congresul IX U.T.C.*..., p. 30). Am ascultat un raport admirabil, care expune în mod strălucit rezultatele muncii și luptei pline de abnegație a întregului popor, condus cu înțelepciune de partidul nostru, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu (Alexandru Sencovici, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 406). Toate realizările obținute în anii construcției socialiste se datoresc muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a țărânimii, a intelectualității (*Conferința Națională a P.C.R. 1982...*, p. 21). Tot ce am înfăptuit este rezultatul muncii eroice, pline de abnegație, a minunatei noastre clase muncitoare, care își îndeplinește cu succes misiunea istorică

de clasă conducătoare a societății socialiste românești, a minunatei țărâni cooperatiste care, în alianță cu clasa muncitoare, aduce o contribuție de seamă la întreaga dezvoltare a patriei, a noii noastre intelectualități, strâns legată de clasa muncitoare și țărâni, care are un rol tot mai important în transformarea revoluționară a societății (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R.* ..., p. 21); **plini de abnegație** Muncitorii, inginerii și tehnicienii, însuflețiți de comuniști, muncind plini de abnegație, au întâmpinat Congresul al II-lea al partidului nostru cu noi realizări (C. Pârvulescu, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 13); **spirit de abnegație** Acțiunea piesei (*Oameni și umbre* de Ștefan Berciu – n. n.) luminează eforturile, iscusința, curajul și spiritul de abnegație cu care organele de securitate își fac datoria, de jucând planurile mârșave ale unei bande de spioni, alcătuită din cei mai înrâiți dușmani ai poporului nostru și ai cuceritorilor lui revoluționare (Dinu Săraru, „*Oameni și umbre*” de Ștefan Berciu, în *Gazeta literară*, nr. 3, 1962, p. 7). Relevând răspunsul unanim al țării la chemarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de a întreprinde totul pentru înlăturarea efectelor dezastrului, numeroase agenții de presă scot în evidență unitatea, spiritul de abnegație de care poporul nostru dă dovadă și în aceste zile de mare durere (* *, *Suntem martorii unei mari lecții de civism*, în *România literară*, nr. 10, 1977, p. 24). Generația revoluției de eliberare socială și națională, a revoluției și construcției socialiste își amintește bine spiritul de sacrificiu, de abnegație al comuniștilor, al revoluționarilor (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1987...*, p. 38). În același timp, trebuie să spunem că s-a creat și o anu-

mită stare de lucruri care a diminuat spiritul de abnegație și sacrificiu. S-a ajuns la o anumită automulțumire (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1987...*, p. 39). • (cu determinări: înaltă, mare) **înaltă abnegație** Dând dovadă de înaltă abnegație și devotament pentru cauza socialismului, a înfloririi patriei, învingând greutăți de tot felul, clasa muncitoare, țărâni și intelectualitatea, întregul nostru popor, urmând cu încredere partidul, au înfăptuit revoluția democratică și revoluția socialistă, au desfășurat cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidând pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidând noua orânduire și trecând cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R.*..., p. 18); **mare abnegație** În condițiunile luptei de clasă, în perioada trecerii de la democrație populară spre socialism, se impune o mai mare abnegație în lupta și munca care se desfășoară în orașe și la sate... (Mihail Florescu, *Actul de la 23 August*, în *Contemporanul*, nr. 99, 1948, p. 1; 9).

ACHITA În marea lor majoritate, candidații se achită în mod conștiincios de sarcinile primite (Ioan Medveșan, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 782). Trebuie să dăm o mai mare atenție ca până acum gradului de pregătire a cadrelor, să le repartizăm acolo unde pot da maximum de randament, să le dăm ajutor pentru a se putea achita de sarcinile ce li se încredințează (Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 144). Entuziasmul manifestat de muncitorii noștri, stăruința și aportul deosebit adus de ingineri și tehnicieni în studierea, modernizarea și conducerea din ce în ce mai

competență a procesului de producție constituie o garanție că ne vom achita cu cinste de această sarcină (Petre Săftoiu, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 487). Într-un climat sănătos, Uniunea se poate achita cu succes de o altă importantă sarcină a sa, educarea tinerilor scriitori, ajutorul dat talentelor tinere să se afirme și să se integreze în viața socială a țării, condiție de altfel a înfloririi lor nestingerite (* * *, *În întâmpinarea Conferinței Naționale a Scriitorilor*, în *România literară*, nr. 13, 1972, p. 9). Competența și spiritul de răspundere cu care se achită de misiunile încredințate, devotamentul și dârzenia deosebite... disciplina muncitorească, revoluționară conferă cadrelor un înalt prestigiu, sporesc încrederea cu care masele le urmează (Ilie Verdeț, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977*..., p. 139).

ACORDA O atenție deosebită s-a acordat întăririi continue a rândurilor partidului (Virgil Trofin, în vol. *Congresul X P.C.R.*..., p. 128). În acest sens, am acordat și acordăm atenție reintroducerii în procesul de filare a unor cantități de fibre considerate multă vreme ca deșeuri, reducerii greutateii medii a țesăturilor, care de la 142 g/mp a ajuns în prezent la circa 100 g/mp (Ioana Coșeru, în vol. *Congresul XII P.C.R.*..., p. 301). ● (în construcții) **a acorda atenție corespunzătoare** Revine organizațiilor voastre obligația de a acorda atenția corespunzătoare organizării timpului liber, odihnei, distracției, jocului (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XI U.T.C.*..., p. 14); **a acorda o atenție deosebită** Urmărind dezvoltarea rapidă a unei puternice industrii constructoare de mașini, puterea populară a acordat o atenție deosebită dezvoltării industriei siderurgice

(Gherasim Popa, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 204). Se va acorda și în anii viitori o deosebită atenție măririi producției plantelor tehnice, legumelor și cartofilor (*Congresul III P.M.R.*..., p. 53). În cadrul planului de șase ani, partidul nostru va acorda în continuare o atenție deosebită industriei siderurgice, condiție esențială pentru dezvoltarea tuturor ramurilor economiei (*Congresul III P.M.R.*..., p. 35). Trebuie acordată o atenție deosebită îmbunătățirii randamentului cu care se folosesc combustibilii, carburanții și benzina (*Congresul III P.M.R.*..., p. 32). În întreprinderile de industrializare s-a acordat o atenție deosebită și creșterii randamentului la cherestea și valorificării rămășițelor pentru celuloză (Ene Țurcanu, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 280). Pentru a veni în ajutorul mamelor care lucrează în întreprindere, a luat ființă o creșă, unde se acordă o atenție deosebită copiilor noștri (Aurica Talpă, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 181). Considerăm că trebuie acordată o atenție deosebită pregătirii în condiții cât mai bune a acestei sesiuni (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R.*..., p. 87); **a acorda o mare atenție** Conferința a acordat o mare atenție problemelor de măiestrie literară (* * *, *La înălțimea epocii*, în *Contemporanul*, nr. 6, 1962, p. 1-2). Comitetul Central al partidului a acordat o mare atenție muncii ideologice și a desfășurat o intensă activitate pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii (Paul Niculescu-Mizil, în vol. *Congresul X P.C.R.*..., p. 212); **a acorda o mai mare atenție** Considerăm îndeosebi necesar să acordăm mai mare atenție în viitor problemelor specifice tinerelor fete atât în ce privește orientarea și pregătirea lor profesională, condițiile de muncă și viață,

cât și participarea lor la activitatea obștească și promovarea în conducerea organizației (Ion Iliescu, în vol. *Congresul IX U.T.C....*, p. 87). Este necesar să acordăm o mai mare atenție ridicării a noi și noi activiști de partid, a noi cadre de partid din rândul clasei muncitoare, al celorlalte categorii de oameni ai muncii (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977...*, p. 49). Organele și organizațiile U.T.C. au datoria ca, împreună cu organizațiile de sindicat și consiliile oamenilor muncii, să acorde o atenție mai mare problemelor privind condițiile de muncă și de viață din fiecare întreprindere, școală, facultate... (Pantelimon Găvănescu, în vol. *Congresul XI U.T.C....*, p. 73); **a acorda cea mai mare atenție** O problemă centrală a întregii economii, căreia trebuie să-i acordăm cea mai mare atenție, în etapa actuală, este îmbunătățirea permanentă a calității produselor (*Congresul III P.M.R....*, p. 46); **a acorda o atenție permanentă** De aceea trebuie să acordăm o atenție permanentă întăririi partidului, perfecționării formelor de organizare și metodelor sale de lucru, cimentării unității sale (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul X P.C.R....*, p. 65); **a acorda atenție principală** Organele și organizațiile noastre de partid și, sub conducerea lor, organizațiile U.T.M. trebuie să acorde atenția principală participării active, pline de avânt a tineretului (Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vol. *Congresul II P.M.R....*, p. 148); **a acorda toată atenția** Este necesar să se acorde toată atenția sporirii extracției în minele existente și, în același timp, deschiderii minelor noi la termenele stabilite (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul IX P.C.R....*, p. 39).

ACT • (cu determinări: revoluționar) **act revoluționar** Punând în mod deschis problema dialogului criticului cu opera, Lovinescu a înfăptuit în cultura noastră un act revoluționar și, cum se întâmplă de multe ori în istorie, tocmai în punctul pe care contemporanii săi au fost mai puțin dispuși să i-l recunoască drept un mare merit (Alexandru George, *Necesitatea revizuirilor*, în *România literară*, nr. 7, 1972, p. 5).

ACTIVIST, - **Ă** • (cu determinări: de răspundere) **activist de răspundere** Se cere fiecărui organ de partid și fiecărui activist de răspundere studierea și cunoașterea temeinică a cadrelor în muncă, selecționarea lor după calitățile politice și profesionale – principiu leninist indivizibil (Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vol. *Congresul II P.M.R....*, p. 144).

ACTIVITATE • (cu determinări: vie) **activitate vie** Elemente reacționare desfășurau o vie activitate împotriva democrației și socialismului, împotriva Uniunii Sovietice (I. Vitner, *Trei momente...*, în vol. *Firul...*, p. 76).

ACȚIONA Lipsit de suportul său economic, individualismul, cea mai grea povară morală preluată din orânduirea burgheză, nu se lichidează imediat; el mai acționează ca expresie a vechilor deprinderi și obiceiuri, pune piedici, creează dificultăți (Al. Săndulescu, *Aspecte și tipuri ale satului contemporan*, în *Gazeta literară*, nr. 15, 1962, p. 6). Este necesar ca ministerul de resort să acționeze pentru sporirea produselor de carne, de lapte, a derivatelor acestora, a uleiului (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul X P.C.R....*, p. 30). Organizațiile noastre au datoria să acționeze pentru crearea în

rândul tineretului a unui climat general de interes față de cultură, pentru lărgirea orizontului de cunoștințe (Ion Iliescu, în vol. *Congresul IX U.T.C....*, p. 75). Din păcate, însă, aceste măsuri nu au fost duse cu consecvență până la capăt, nu s-a acționat pentru înfăptuirea în viață a tuturor hotărârilor luate în această privință (Nicolae Ceaușescu, *Expunerea...*, în vol. *Plenara CC. al P.C.R. 1971....*, p. 28). Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R....*, p. 41). În sistematizarea municipiilor și orașelor se va acționa pentru restrângerea în continuare la strictul necesar al perimetrelor construibile și construirea noilor locuințe la densitățile stabilite prin lege (*Congresul XIII P.C.R....*, p. 579). Să acționăm în așa fel încât întregul tineret să aibă o pregătire multilaterală, să poată trece ușor, în raport cu cerințele dezvoltării economico-sociale, de la o activitate la alta (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R....*, p. 35). În perioada care a trecut de la cea de-a XIV-a Conferință a U.A.S.C.R., s-a acționat pentru îmbunătățirea continuă a conținutului educativ al muncii desfășurate în cămine și cantine, pentru promovarea cu fermitate a principiilor autoconducerii și autogospodăririi (Matei Ani, în vol. *Conferința XV U.A.S.C.R....*, p. 31). ● (cu determinări) **a acționa cu hotărâre** Pe ansamblu, putem spune cu îndreptățită mândrie că, sub conducerea partidului nostru, clasa muncitoare, țărâtimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul popor au acționat cu hotărâre, înfăptuind neabătut politica

internă și externă a partidului și statului, care corespunde pe deplin intereselor vitale, de bunăstare și progres ale națiunii noastre socialiste (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R....*, p. 20); **a acționa cu mai multă hotărâre** Este necesar ca toate ministerele și unitățile economice, organizațiile de construcții și institutele de proiectări să acționeze cu mai multă hotărâre pentru creșterea eficienței economice a investițiilor, de care depinde în mare măsură realizarea înainte de termen a sarcinilor cincinalului, accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 26); **a acționa cu mai multă perseverență** Realizarea cincinalului înainte de termen pune în fața noastră și rezolvarea unor probleme de ordin organizatoric și social asupra cărora să se acționeze cu mai multă perseverență și operativitate (Petre Constantin, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 143); **a acționa cu promptitudine** Ministerul Învățământului trebuie să acționeze cu promptitudine și eficiență pentru concretizarea hotărârilor elaborate de partid (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul X P.C.R....*, p. 45); **a acționa cu toată consecvența** Pornind de la cerințele vitale ale dezvoltării sociale contemporane, Partidul Comunist Român va acționa cu toată consecvența pentru intensificarea relațiilor de solidaritate internaționalistă cu toate partidele comuniste și muncitorești (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 103); **a acționa cu toată energia** Cu toate deficiențele arătate, de care suntem pe deplin conștienți, și pentru lichidarea cărora înțelegem să acționăm cu toată energia, am reușit ca, într-un timp relativ scurt, să creăm o industrie chimică

puternică (Alexandru Boabă, în vol. *Congresul X P.C.R.*..., p. 172); **a acționa cu toată fermitatea** Partidul nostru este hotărât să acționeze în continuare cu toată fermitatea pentru lărgirea colaborării și întărirea solidarității internaționale a mișcării comuniste și muncitorești (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972.*..., p. 102); **a acționa cu toată hotărârea** Trebuie să acționăm cu toată hotărârea pentru înlăturarea rapidă a acestei disproporții și realizarea unui echilibru, a unei dezvoltări armonioase, proporționale, a tuturor sectoarelor de activitate (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1982.*..., p. 39). Trebuie să acționăm cu toată hotărârea pentru realizarea programelor de irigații, inclusiv a programelor suplimentare, pentru înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare, acestea având o însemnătate deosebită în creșterea producției agricole conform prevederilor planului cincinal (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1982.*..., p. 28). În același timp, este necesar să se acționeze cu toată hotărârea în direcția perfecționării tehnologiilor, a reducerii consumului de energie (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R.*..., p. 22). România va acționa cu toată hotărârea pentru înfăptuirea înțelegerilor privind perfecționarea activității C.A.E.R.-ului (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R.*..., p. 28). Va trebui să acționăm cu toată hotărârea în vederea aplicării ferme a noului mecanism economic, a autoconducerii și auto-gestiunii (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul Frontului Democrației III.*..., p. 29). Lucrările Congresului științei și învățământului au loc într-un moment deosebit de important, când toți oamenii muncii, întregul popor acționează cu toa-

tă hotărârea pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe 1985 (Elena Ceaușescu, în vol. *Congresul științei.*..., p. 9). România acționează cu toată hotărârea pentru dezvoltarea conlucrării cu toate țările europene, pentru întărirea încrederii, pentru dezarmare, securitate și pace (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul educației politice III.*..., p. 27). Se impune să acționăm cu toată hotărârea pentru lichidarea, în cel mai scurt timp, a stărilor negative din toate domeniile (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1987.*..., p. 47). Trebuie să acționăm cu toată hotărârea în direcția reducerii cheltuielilor și costurilor construcțiilor (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1987.*..., p. 24); **a acționa energetic și permanent** De aceea, se impune să acționăm energetic și permanent pentru înnoirea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea substanțială a calității tuturor produselor (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972.*..., p. 21); **a acționa ferm și neobosit** Adresăm, de la tribuna Congresului, tuturor popoarelor lumii, parlamentelor și guvernelor statelor, partidelor politice, forțelor democratice de pretutindeni, opiniei publice mondiale chemarea de a acționa ferm și neobosit pentru trecerea la înfăptuirea dezideratului suprem al omenirii – dezarmarea (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R.*..., p. 86); **a acționa în mod conștient** Datoria fiecărui partid este de a sprijini întotdeauna ceea ce este nou și se dezvoltă, de a acționa în mod conștient împotriva vechiului, a tot ceea ce este perimat și nu mai corespunde cerințelor vieții sociale (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R.*..., p. 104).

Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XIII P.C.R. 1972...*, p. 30); **a acționa în spiritul principiilor** Tocmai de aceea, acționând în spiritul principiilor generoase ale democrației socialiste, în viitor vom acționa în și mai mare măsură pentru antrenarea întregii suflări a satelor la valorificarea întregului potențial material de care dispun unitățile, la continua îmbunătățire a activității economice și sociale din raza întregului nostru consiliu unic agroindustrial (Dumitru Brenciu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1982...*, p. 153); **a acționa mai energic** Avem datoria să acționăm mai energic în direcția introducerii unor indicatori, norme și normative cu un conținut complex și cu mare putere de cuprindere a fenomenelor economico-sociale (Maxim Berghianu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1972...*, p. 336); **a acționa mai ferm** Cercetarea agricolă, biologia modernă, ingineria genetică și bioenergetica trebuie să acționeze mai ferm pentru crearea de noi soiuri și hibrizi cu un înalt potențial productiv (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R....*, p. 44); **a acționa mai intens** Pornind de la aceleași considerente, este necesar să se acționeze mai intens pentru aplicarea hotărârilor partidului de dezvoltare a activităților practice în învățământul universitar (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul IX U.T.C. ...*, p. 13); **a acționa neabătut** Și în viitor partidul nostru va acționa neabătut în vederea asigurării deplinei egalități în drepturi, în toate domeniile (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R. ...*, p. 58); **a acționa pe toate căile** Trebuie să acționăm pe toate căile posibile pentru scoaterea la iveală a cărților valoroase, să promovăm apariția de noi și noi

cadre de scriitori (Zaharia Stancu, *Sub cerul deschis al patriei*, în *România literară*, nr. 21, 1972, p. 3); **a acționa profund** Societatea noastră are nevoie de o literatură de înaltă calitate, capabilă să acționeze profund asupra conștiințelor, să emoționeze, să contribuie la formarea noii concepții despre lume și viață (* * *, *În întâmpinarea Conferinței Naționale a Scriitorilor*, în *România literară*, nr. 13, 1972, p. 3); **a acționa stăruitor** Am acționat și acționăm stăruitor pentru ca fiecare palmă de pământ să fie lucrată cât mai bine (Vasile Bădică, în vol. *Congresul XIII P.C.R....*, p. 346).

ACȚIUNE • (cu determinări: largă, vastă) **largă acțiune** În același timp, se desfășoară o largă acțiune de îmbogățire a cunoștințelor agrozootehnice ale țărânimii, din rândurile căreia aproape un milion frecventează cursurile de trei ani (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul IX P.C.R....*, p. 26); **acțiune vastă** Acțiunea vastă de pregătire a planului de șase ani și a schiței program de perspectivă... a fost îndrumată de Comisia de Partid și de Stat, sub conducerea permanentă a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej (Gaston Marin, în vol. *Congresul III P.M.R....*, p. 451).

ADÂNC, - **Ă** Cu omenie comunistă a vegheat și veghează neobosit secretarul general al partidului și președintele țării la instaurarea tot mai adâncă a legilor eticii și echității socialiste în societatea noastră (Ion Dodu Bălan, *Fierbine omagiu*, în vol. *Omagiu. 1983...*, p. 57). • (determinând cuvinte ca: emoție, implicație, rezonanță, transformare, satisfacție) **adâncă emoție** Am ascultat cu adâncă emoție Raportul de activitate al Comitetului Central prezentat de tovarășul

Nicolae Ceaușescu – document de o excepțională valoare teoretică și practică, față de care îmi exprim entuziasta aprobare (Maria-Magdalena Fanbank, în vol. *Congresul X P.C.R....*, p. 167). Cu adâncă emoție și fierbinte mândrie patriotică am ascultat cu toții magistrala cuvântare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Forumul tinerei generații (Pantelimon Găvănescu, *Raportul...*, în vol. *Congresul XI U.T.C....*, p. 51); **adânci implicații** Inițiativa noastră pornește din convingerea că școala, învățământul reprezintă una din pârgھیile principale ale desăvârșirii revoluției socialiste în patria noastră, cu adânci implicații de perspectivă (George Ivașcu, *Școala*, în *Contemporanul*, nr. 43, 1965, p. 1); **adânci rezonanțe** În înțelesul unei complexe figuri literare e înglobată și experiența de viață a cititorului și, cu cât aceasta e mai bogată, cu atât generalizările la care s-a ridicat artistul au mai multiple și mai adânci rezonanțe (Ov. S. Crohmălniceanu, *Tineri nuvelişti*, în vol. *Cronici...*, p. 34); **adânci transformări** În procesul traducerii în viață a planului de șase ani vom fi martorii unor transformări și mai adânci a conștiinței oamenilor, a universului lor emoțional (Ene Țurcanu, în vol. *Congresul III P.M.R....*, p. 286); **adâncă satisfacție** Încerc sentimente de adâncă satisfacție și mândrie în fața cuprinzătoarei analize științifice pe care o conține Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu (Ion Ursu, în vol. *Congresul X P.C.R....*, p. 434).

• **ADÂNCI** Diviziunea muncii pe grupe de specialități, departe de a transforma omul într-un automat, îi dă posibilitatea de a adânci problemele, de a face noi inovații, a dezvolta teoria pe terenul muncii practice și a îmbogăți știința

(Gh. Vasilichi, *De ce trebuie combătuți adversarii învățământului practic*, în *Contemporanul*, nr. 104, 1948, p. 1; 8). Dar a-ți însuși marxism-leninismul nu înseamnă a învăța câteva definiții și a cunoaște câteva exemple. Trebuie să prelucrezi și să adâncești această învățătură (*), *Întrecerea între reviste*, în *Contemporanul*, nr. 86, 1948, p. 1; 10). În interesul întăririi întregii activități în producție și al străngerii colaborării între ingineri, tehnicieni și muncitori este necesar să adâncim colaborarea dintre sindicate și Asociația științifică a tehnicienilor și inginerilor (Gheorghe Apostol, în vol. *Congresul II P.M.R....*, p. 269). Succesul luptei depinde mai ales de măsura în care armata cea mare a activiștilor de partid și din aparatul Sfaturilor Populare își însușește și aplică linia partidului, de măsura în care se adâncește și se întărește alianța între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, sub conducerea clasei muncitoare (M. Novicov, *Mitrea Cocor*, în vol. *Pentru literatura...*, p. 59). Această măsură, menită să adâncească în rândurile tineretului simțământul de înaltă responsabilitate socială, civică și politică, presupune și o creștere a preocupărilor organizațiilor U.T.C. (Ion Iliescu, în vol. *Congresul IX U.T.C....*, p. 44). Vor fi adâncite relațiile de cooperare economică și social-culturală între orașele și satele învecinate (*Congresul XIII P.C.R....*, p. 580); **adâncire** • (în construcții) **adâncirea colaborării și cooperării** Avem convingerea că extinderea și adâncirea colaborării și cooperării dintre țara noastră și statele socialiste corespunde pe deplin intereselor fiecăruia dintre popoarele care edifică noua orânduire, cauzei mondiale a socialismului, creșterii prestigiului său în lume (Ioan Avram, în vol. *Congresul XII P.C.R....*, p. 287); **adânci-**

rea cunoașterii În activitatea de adâncire a cunoașterii reciproce, de întărire a prieteniei și colaborării între popoare, cultura și arta ocupă un loc important (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul educației politice II...*, p. 16); **adâncirea decalajelor** A trebuit să ținem seama de implicațiile crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, de creșterea exagerată a prețurilor petrolului și altor materii prime de bază, de amplificarea crizei valutar-financiare și adâncirea decalajelor tehnologice și economice pe plan internațional (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R.* ..., p. 18). Omenirea, popoarele nu vor mai putea suporta adâncirea în continuare a decalajelor, concentrarea la un pol al lumii a bogăției și la celălalt, a mizeriei și sărăciei (Nicolae Ceaușescu, în vol. *Congresul XII P.C.R.*..., p. 87); **adâncirea democrației** Tocmai în această direcție, a adâncirii democrației socialiste pentru oamenii muncii, în folosul acestora, în vederea îmbunătățirii vieții lor, a îndreptat partidul eforturile creatoare ale maselor (Ion Gheorghe Maurer, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 409). Proiectul de Statut prezentat Congresului cuprinde noi prevederi menite să contribuie la adâncirea democrației în viața și activitatea Uniunii Tineretului Comunist (Gheorghe Stoica, în vol. *Congresul IX U.T.C.*..., p. 114); **adâncirea orientărilor** Eforturile noastre sunt îndreptate, de asemenea, spre adâncirea în continuare a orientărilor în vederea dezvoltării industriei ușoare pe perioada 1981-1985, contribuind, în acest fel, la menținerea ritmului ridicat de industrializare a economiei țării noastre (Lina Ciobanu, în vol. *Conferința Națională a P.C.R. 1977* ..., p. 105); **adâncire a transformărilor** În perioada 1981-1985 școala româneas-

că a cunoscut un proces de adâncire a transformărilor revoluționare inițiate în epoca deschisă de cel de al IX-lea Congres al partidului, de îmbunătățire a conținutului și organizării învățământului, pe toate treptele sale (*Congresul științei...*, p. 60); **adâncire a trăsăturilor** Cel de al doilea război mondial a dus la o adâncire a trăsăturilor ce caracterizează criza generală a capitalismului (N. Tertulian, *Filosofia burgheză*, în *Contemporanul*, nr. 124, 1949, p. 15). ● (cu determinări: considerabilă, continuă) **adâncire considerabilă** Adâncirea considerabilă a instruirii studențimii, atragerea sa la munca de cercetare..., iată numai câteva din măsurile care se cer amplificate (Cristofor Simionescu, în vol. *Congresul IX P.C.R.* ..., p. 146); **adâncire continuă** Prin adâncirea continuă a specializării și cooperării întreprinderilor și prin construcția de noi întreprinderi va fi extinsă producția de linii tehnologice (Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vol. *Congresul III P.M.R.*..., p. 71); **adâncit, - ă** Înțelegerea și prețuirea lui Caragiale n-au suferit nici o eclipsă, ci s-au extins și adâncit continuu, iar gloria dramaturgului, înfrângând barierele lingvistice, a cucerit orizonturi universale (Șt. Cazimir, *Glose caragialiene*, în *România literară*, nr. 5, 1972, p. 17). S-a adâncit tipizarea construcțiilor și produselor, a tehnologiilor, liniilor și instalațiilor tehnologice (*Congresul științei...*, p. 41).

ADEVĂR Un adevăr deseori repetat de Lenin și discipolii lui este acela că nu se poate construi societatea socialistă decât pe temeiul cuceririlor celor mai înalte ale științei și tehnicii (Traian Săvulescu, în vol. *Congresul II P.M.R.*..., p. 222). Și-ntr-adevăr, de-a lungul a peste un sfert de veac, partidul clasei munci-